

Klimata un enerģētikas ministrija

Klimatneitralitātes mērķu sasniegšanas izaicinājumi

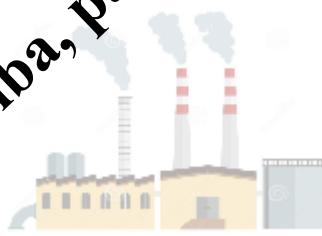
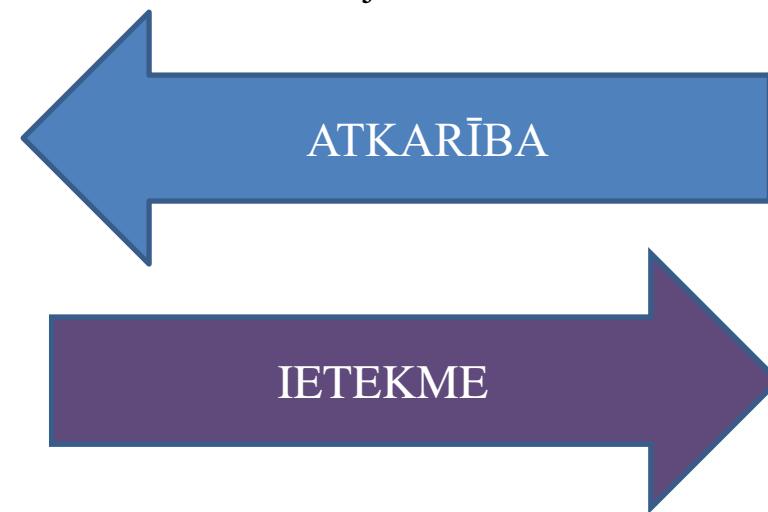
2023. gada 23. novembris

Klimata un enerģētikas ministrija
Dagnis Dubrovsksis
Valsts sekretāra vietnieks klimata politikas jautājumos

ES ZAŁĀ KURSA IDEJA UN IZAICINĀJUMI:

Seši vides mērķi :

1. klimats- pārmaiņu mazināšana,
2. pielāgošanās klimata izmaiņām,
3. ūdens un ilgtspējīga izmantošana un aizsardzība jūras resursi,
4. pāreja uz aprites ekonomiku,
5. piesārņojuma novēršana un kontrole,
6. bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu aizsardzība un atjaunošana.

Uznēmējdarbība, paradumi

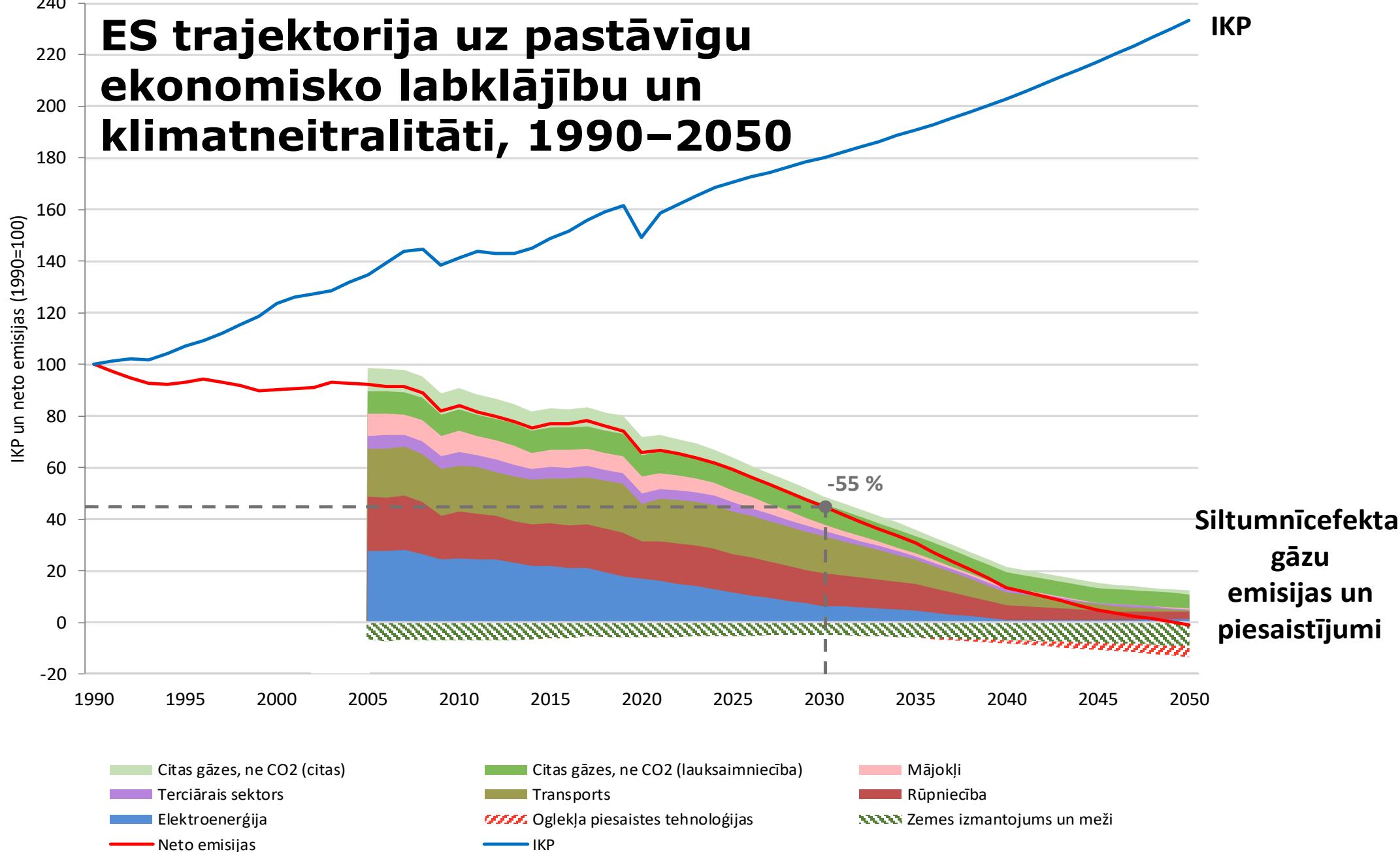
Pārmaiņu riski
Reputācijas riski

Ekosistēmu pakalpojumi

Fiziskie riski

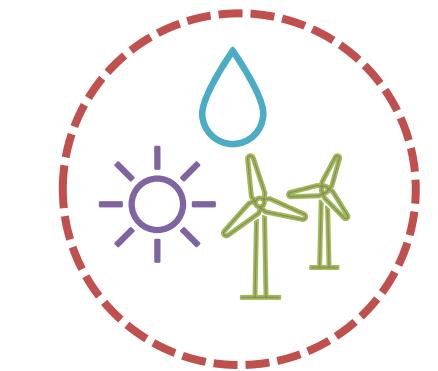
ES trajektorija uz pastāvīgu ekonomisko labklājību un klimatneitralitāti, 1990–2050

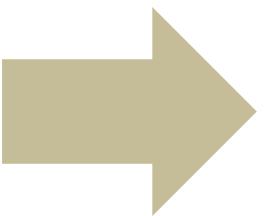
Avots: EK paziņojums «[Eiropas 2030.gada klimatisko ieceru vēriena kāpināšana](#)» (2020)

VIRZĪBA UZ KLIMATNEITRALITĀTI

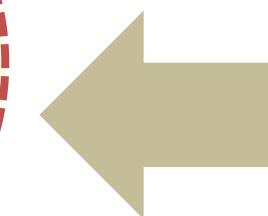
MĒRKI 2030

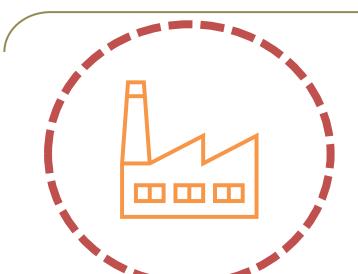
AER MĒRKA ĪPATSVARS
GALAPATĒRIŅĀ
 F_{FF55} 58-62%

SEG SAMAZINĀJUMA
MĒRKI

ENERGOEFKTIVITĀTES
KUMULATĪVAIS IETAUPĪJUMU
MĒRKIS
 F_{FF55} 26.3 TWh

ETS EMISIJAS
(NAV DV MĒRKU)
 P_{FF55} -62%
PRET 1995. G.

NE-ETS* EMISIJAS
(DV MĒRKI, BET NOZARU DALĪJUMU
IZVĒLAS DV)
 P_{FF55} -17%
PRET 2005. G.

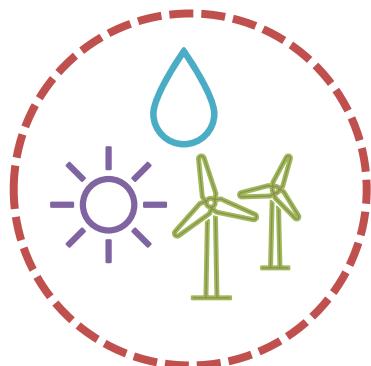

ZIZIMM
(DV MĒRKI)
PIESAISTE
 P_{FF55} -0,644 mil.t.CO₂ ekv.

*ne-ETS enerģētika, Ne-ETS rūpnieciskie procesi un produktu izmantošana, transports, lauksaimniecība, atkritumu apsaimniekošanas sektors.

KO NOZĪMĒ MĒRĶU NEIZPILDE?

AER MĒRĶA ĪPATSVARS
GALAPATĒRIŅĀ

Potenciāla tiesvedība no
ES.

SEG SAMAZINĀJUMA
MĒRKI

Līdz mērķu izpildei, jāturpina
iegādāties emisiju kvotas.

Valstu emisiju kvotu cenu nosaka tirgus.*

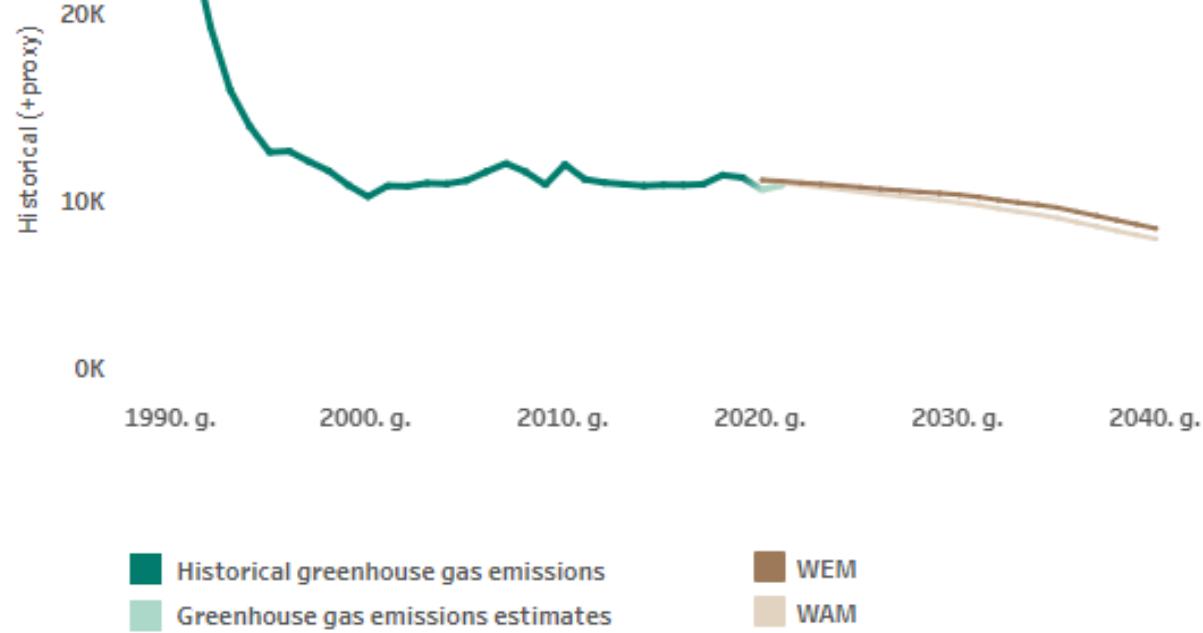

ENERGOEFEKTIVITĀTES
KUMULATĪVAIS IETAUPĪJUMU
MĒRKIS

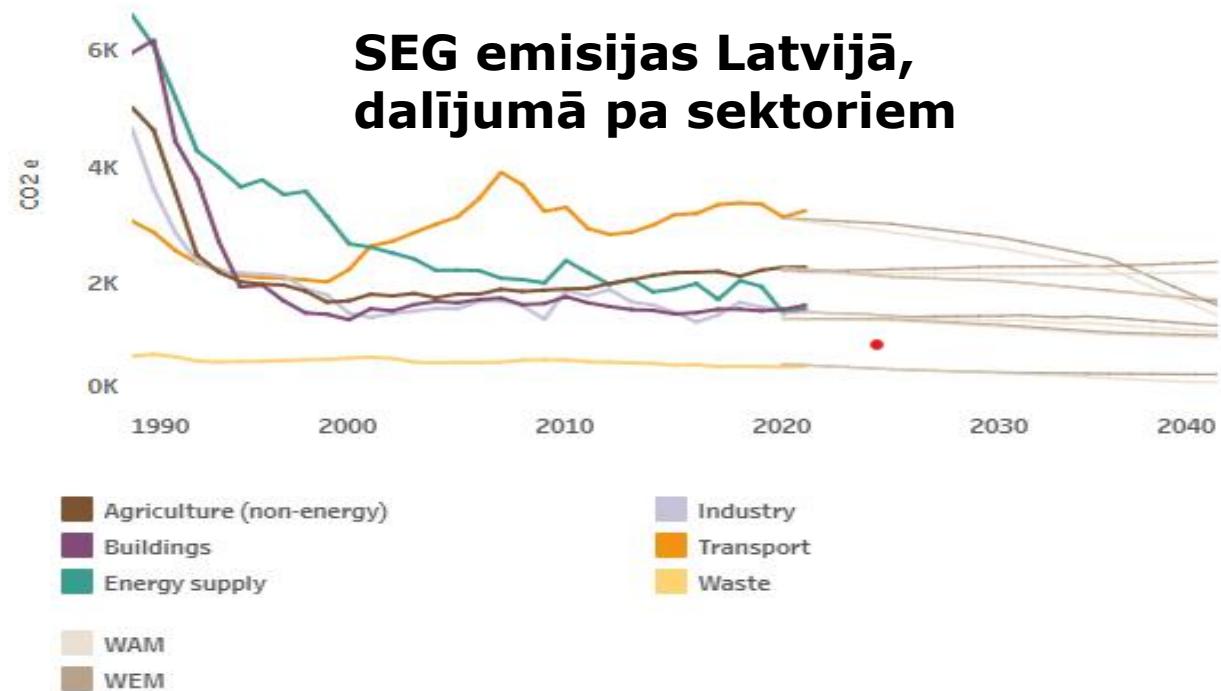
Potenciāla tiesvedība no
ES.

*Iepriekšējā periodā neizpildīja 2 valstis, cena bija 0.5-1 EUR/ t CO₂ t. Attiecībā par 2030. gadu EK aplēse ir, ka neizpildes būs 13: BE, DK, DE, EE, IE, FR, CY, LV, LT, NL, AU, FI, MT. Precīza cena šobrīd nav zināma. Kā references cena tiek izmantoti 55 EUR/tCO₂

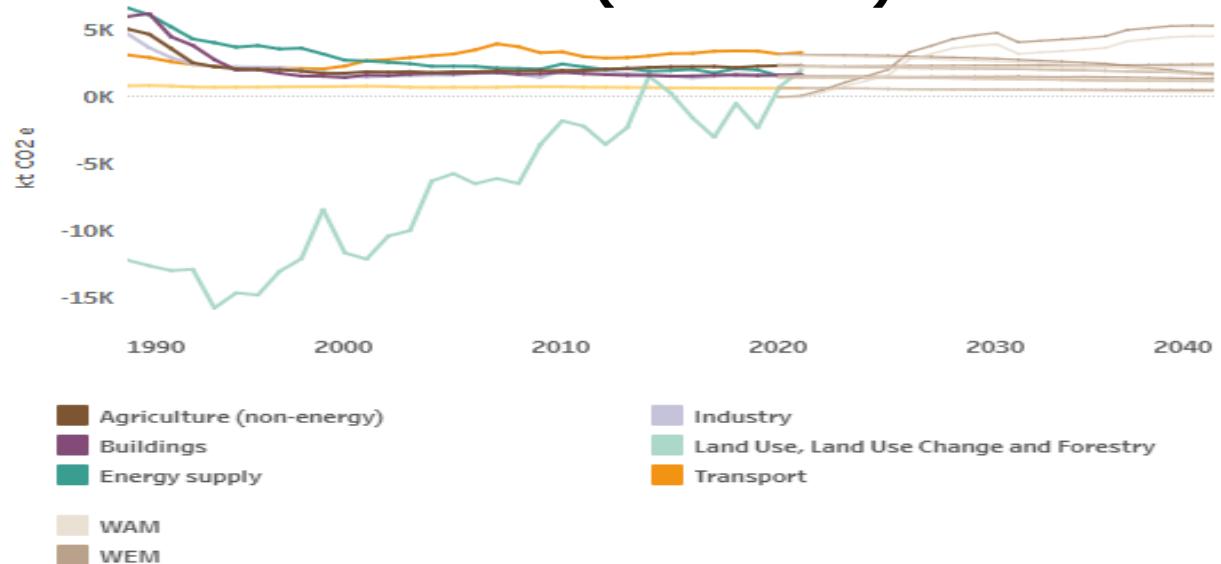
SEG emisijas Latvijā

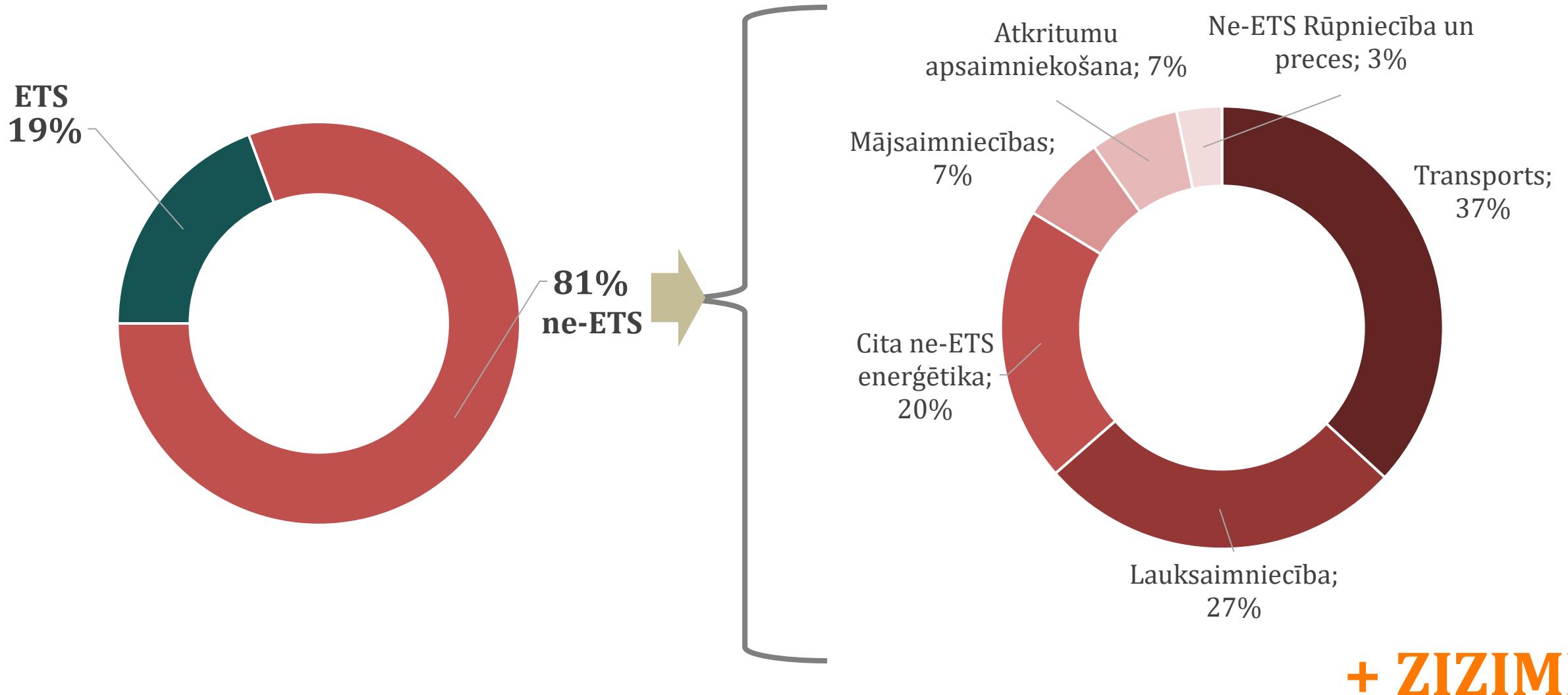
SEG emisijas Latvijā, dalījumā pa sektoriem

SEG emisijas Latvijā, dalījumā pa sektoriem(+ZIZIMM)

KAS VEIDO KLIMATAM NEDRAUDZĪGĀS SEG EMISIJAS?

Klimata un enerģētikas ministrija

Latvijas klimata politika un mērķi

Latvija ir apņēmusies būt **klimatneitrāla līdz 2050.gadam.**

	2013-2020	2021-2025	2026-2030
ZIZIMM uzskaites kategorijas			
Ne-ETS emisijas	+17% (sadalīts arī ikgadējos mērķos)	-17% (tiks sadalīts arī ikgadējos mērķos)	
ES ETS emisijas	-21% (sadalīts ikgadējos mērķos konkrētām iekārtām)	-62% (tiks sadalīts ikgadējos mērķos konkrētām iekārtām)	
Uzskaitāmās SEG emisijas nepārsniedz uzskaitāmo SEG piesaisti	Nav attiecināms	Nav attiecināms	Nav attiecināms
ZIZIMM sektora ziņošanas kategorijas**	Nav attiecināms	Nav attiecināms	-644*** kt CO ₂ ekv.

*Meža references līmenis 2021.-2025. gadam 1709 kt CO₂ ekv. gadā

** meža zeme; aramzeme; zālāji; mitrāji; apdzīvotās teritorijas; cita zeme; nocirstas koksnēs produkti; gaistošais slāpeklis no apstrādātām augsnēm; slāpekļa izskalošanās un aizskalošanās

*** indikatīvi, gala mērķis būs zināms 2032.gadā

SEG - siltumnīcefekta gāzes

ETS – ES emisijas kvoto tirdzniecības sistēma

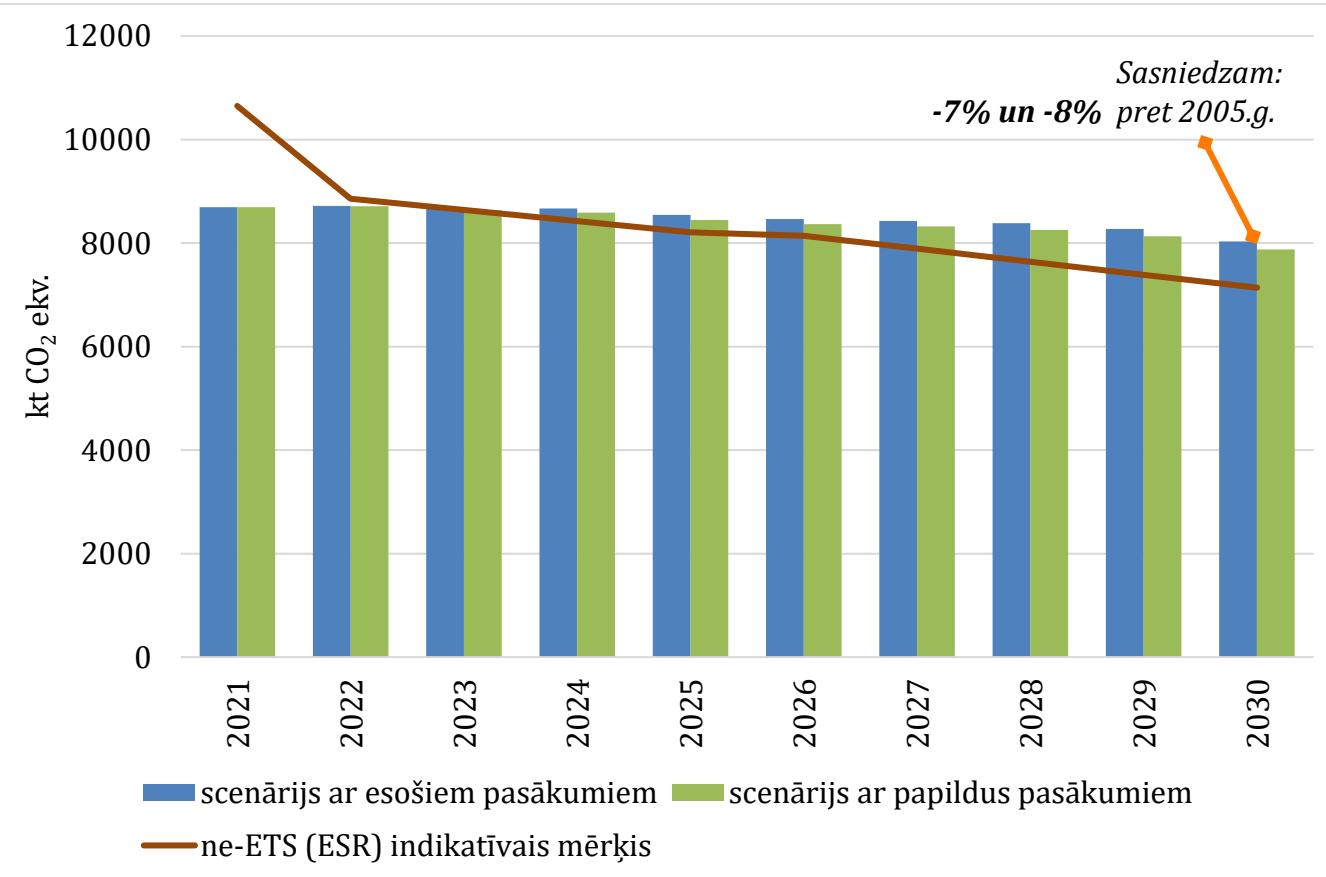
ZIZIMM – zemes izmantošana, zemes izmantošanas maiņa un mežsaimniecība

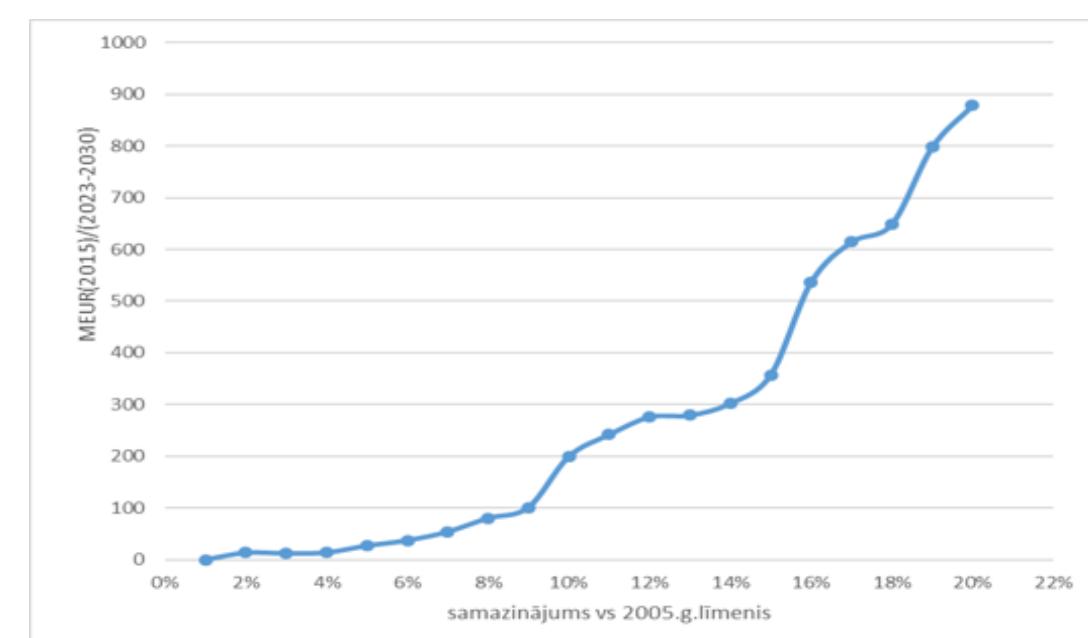
Klimata un enerģētikas ministrija

Latvijas saistību izpildes prognozes ES klimata mērķu sasniegšanā [1]

*ne-ETS sektora mērķis 2030. gadā -17% bez papildus pasākumiem
('mērķa izpildes scenārija), kuri līdz šim identificēti nav
sasniedzams*

*SEG emisiju samazinājums ar katru nākamo
soli klūst aizvien dārgāks*

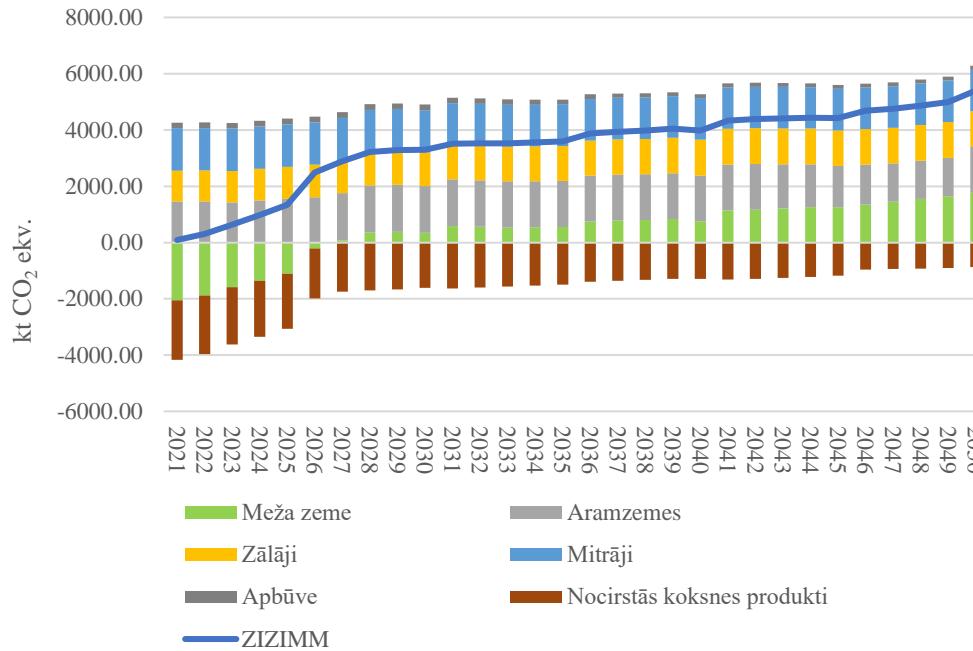

Avots: Fizikālās enerģētikas institūts, pētījums "Latvijas tautsaimniecības attīstības scenāriju izstrāde un to īstenošanas sociālekonomiskais novērtējums: http://petijumi.mk.gov.lv/sites/default/files/title_file/Tautsaimnieciba_SEG_2021_PETIJUMS.pdf

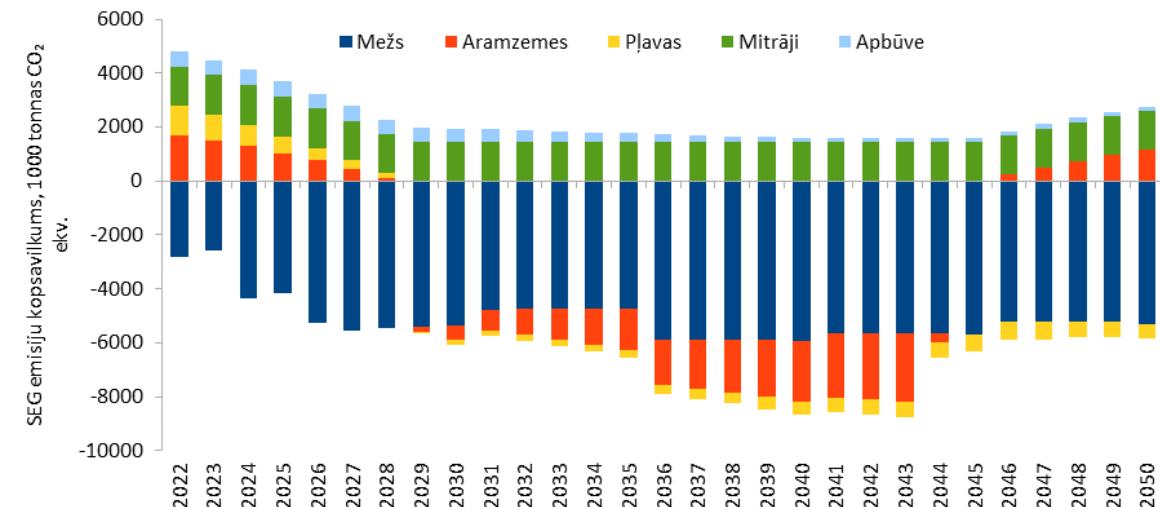

Klimata un enerģētikas ministrija

Latvijas saistību izpildes prognozes ES klimata mērķu sasniegšanā [3]

ZIZIMM sektora SEG emisiju prognozes WEM scenārijā (kt CO₂ ekv.)

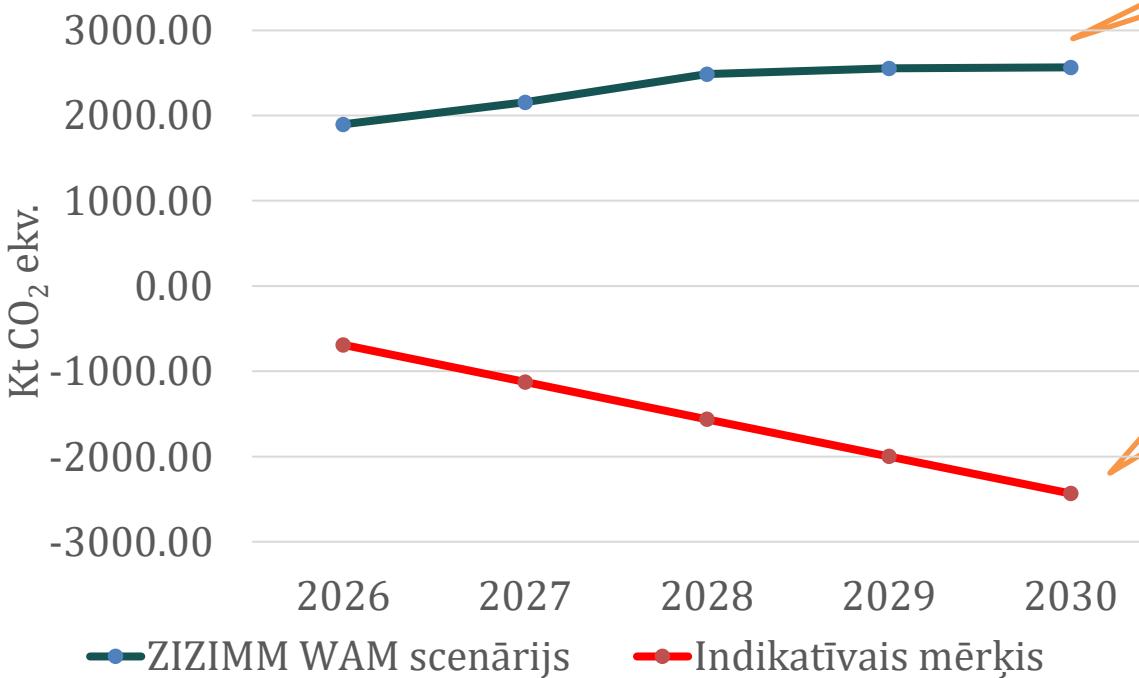

SEG emisiju prognoze dažādās zemes izmantošanas kategorijās, mērķa scenārijs

Latvijas saistību izpildes prognozes ES klimata mērķu sasniegšanā [2]

ZIZIMM sektora mērķu sasniegšanas prognoze 2026.-2030.gadam

Pēc 2023. gada ziņojuma par SEG prognozēm, politiku un pasākumiem redzams, ka ZIZIMM sektors katru gadu arvien vairāk **attālinās no mērķa sasniegšanās**.

Indikatīvi pēc 2023.gada SEG inventarizācijas, 2030.gada mērkis būtu **-2433,7 kt CO₂ ekv.**

Pēc 2023.gada ziņojuma par pasākumiem, politikām un SEG prognozēm kopā ar 1,08 soda koeficientu četru gadu budžetam, neizpilde visam 2026.-2030.gada periodam ar papildus (WAM) pasākumiem ir **20619,3 kt CO₂ ekv.**
Tomēr precīzi situāciju būs iespējams novērtēt tikai 2032.gadā.

GALVENIE PASĀKUMI KLIMATA POLITIKAS MĒRĶU SASNIEGŠANAI

Lauksaimniecības sektors (Ne-ETS)

- Mēslošanas plānošana/precīza mēslošanas līdzekļu lietošana;
- Barības devu plānošana un barības kvalitātes uzlabošana;
- Pākšaugu iekļaušana augsekā;
- Bioloģiskā lauksaimniecība;
- Biogāzes un biometāna ražošanas un biometāna izmantošanas veicināšana.

ZIZIMM

- Organisko augšņu apmežošana (ietekmē arī lauksaimniecības sektoru);
- Meža augšņu ielabošana (mēslošana);
- Kokaugu joslu stādījumi gar meliorācijas sistēmām;
- Kārklu plantācijas notekūdeņu dūņu izmantošanai;
- Koku grupu ierīkošana ganībās.

LIELĀKIE IZAICINĀJUMI NEKP MĒRĶU SASNIEGŠANAI

- Klimata politika un tās mērķi nav sabiedrības fokusā
- NEKP tiek uzskatīts kā KEM plāns
- Nepietiekošs investīciju apjoms
- Lēns lēmumu pieņemšanas process

Enerģētikas sektorā

- EE pasākumiem ir samērā neliels pienesums SEG emisiju samazinājuma potenciāls, jo AER īpatsvars ir pietiekoši augsts
- Novecojis ēku sektors
- Labi attīstīta gāzes infrastruktūra ar ierobežotiem alternatīviem risinājumiem
- AER atbalsta programmas ir politiski jūtīgs jautājums
- ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija ietekmēs biomasas pieejamību

Transports

- Vecs autoparks (≈ 14 gadi) un lietoto auto imports
- Zems iedzīvotājs blīvums un augsta atkarība no privātā autotransporta
- Izaicinājumi elektroauto un hibrīdauto ieviešanai publiskajā transportā lauku teritorijās
- Iedzīvotāju maksātspēja

Lauksaimniecība

- Augšņu pārvaldība, ieskaitot minerālmēslus
- Organisko augšņu apstrādāšana
- Lopkopība

ZIZIM

- Mežu vecuma struktūra
- Organisko augšņu apstrādāšana
- ZIZIM pasākumu ilgtermiņa ietekme

GALVENIE PASĀKUMI KLIMATA POLITIKAS MĒRĶU SASNIEGŠANAI

Transporta sektors (Ne-ETS)

- Ikgadējs SEG emisiju intensitātes samazinājuma pienākums degvielas piegādātājiem;
- AER izmantošanas pienākums valstspilsētās izmantotajam transportam;
- Zemo emisiju zonu ieviešana;
- Sabiedriskā transporta sistēmas optimizācija;
- Mobilitātes punkti;
- Mikromobilitātes plānošana un infrastruktūras būvniecība;
- Bezemisiju transporta palielināšana.

Atkritumu sektors (Ne-ETS)

- Atkritumdegvielas sagatavošanas palielināšana;
- Apglabāto atkritumu daudzuma samazināšana;
- Centralizētajai kanalizācijas sistēmai pieslēgto iedzīvotāju skaita palielināšana noteiktās pilsētās/apdzīvotās vietas

GALVENIE PASĀKUMI ENERĢĒTIKAS POLITIKAS MĒRĶU SASNIEGŠANAI

AER

- Jauni mērķi atjaunīgajai enerģijai ēkās un rūpniecībā;
- Atbalsta programmas centralizētajai un individuālajai siltumapgādei ar fokusu uz bezemisiju tehnoloģijām;
- Atjaunīgās energijas pienākums pašvaldībām (transportā) un sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem (atjaunīgā elektroenerģija pašpatēriņam).

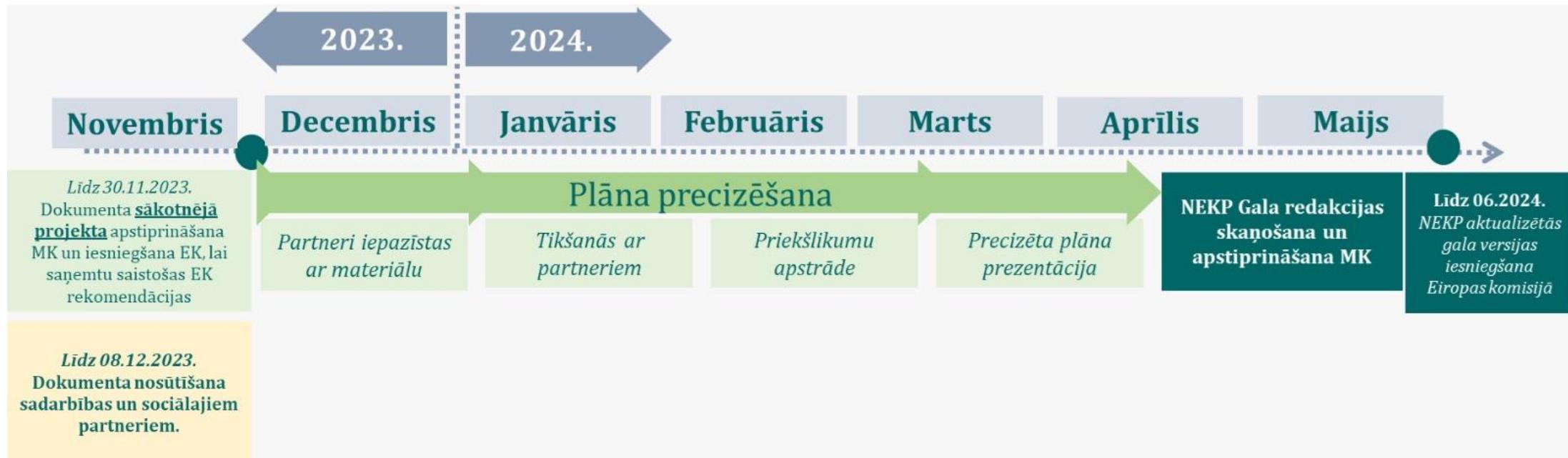
Energoefektivitāte

- Jauns energoefektivitātes mērķis publiskajam sektoram (ikgadējs energijas galapatēriņa samazinājums – 1,9% no 2021.g. patēriņa);
- Pienākums publiskajam sektoram veikt energijas patēriņa datu monitoringu;
- Atbalsta programmas ēkām, uzņēmumiem, centralizētajai un individuālajai siltumapgādei;
- Energopārvaldības sistēmas ieviešanas prasība lielajiem energijas patērētājiem, ES ETS operatoriem, u.c.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Nacionālā enerģētikas un klimata plāna turpmākā izstrādes gaita

Klimata likums

Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana un oglekļa dioksīda piesaistes palielināšana

Pielāgošanās klimata pārmaiņām

ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēma

Klimata pārmaiņu finanšu mehānismi

Plānošanas reģionu un pašvaldības

Ilgtermiņa stratēģija

Nozaru SEG emisiju samazināšanas mērķi

Ziņošana par ikgadējām un prognozētām SEG emisijām / piesaisti

Saistību izpildes nodrošinājums

Pielāgošanās plāns

Mērķu integrācija sektoros

Klimata pārmaiņu & to ietekmju monitorings, prognozes, ziņošana

ETS 1

ETS 2

KPFI, EKII, Modernizācijas fonds

Klimata finanšu instrumentu konsultatīvā padome

Brīvprātīgā sistēma oglekļa dioksīda piesaistei

Princips Klimatdrošināšana

Oglekļa dioksīda uztveršana, transportēšana, uzglabāšana un izmantošana

Metodiskās vadlīnijas

Plānošanas reģionu atbildība

Pašvaldību atbildība

Atbalsta programma

No esošajiem likumiem pārņemti elementi

Būtiski papildināti elementi

Jauni, iepriekš neregulēti elementi

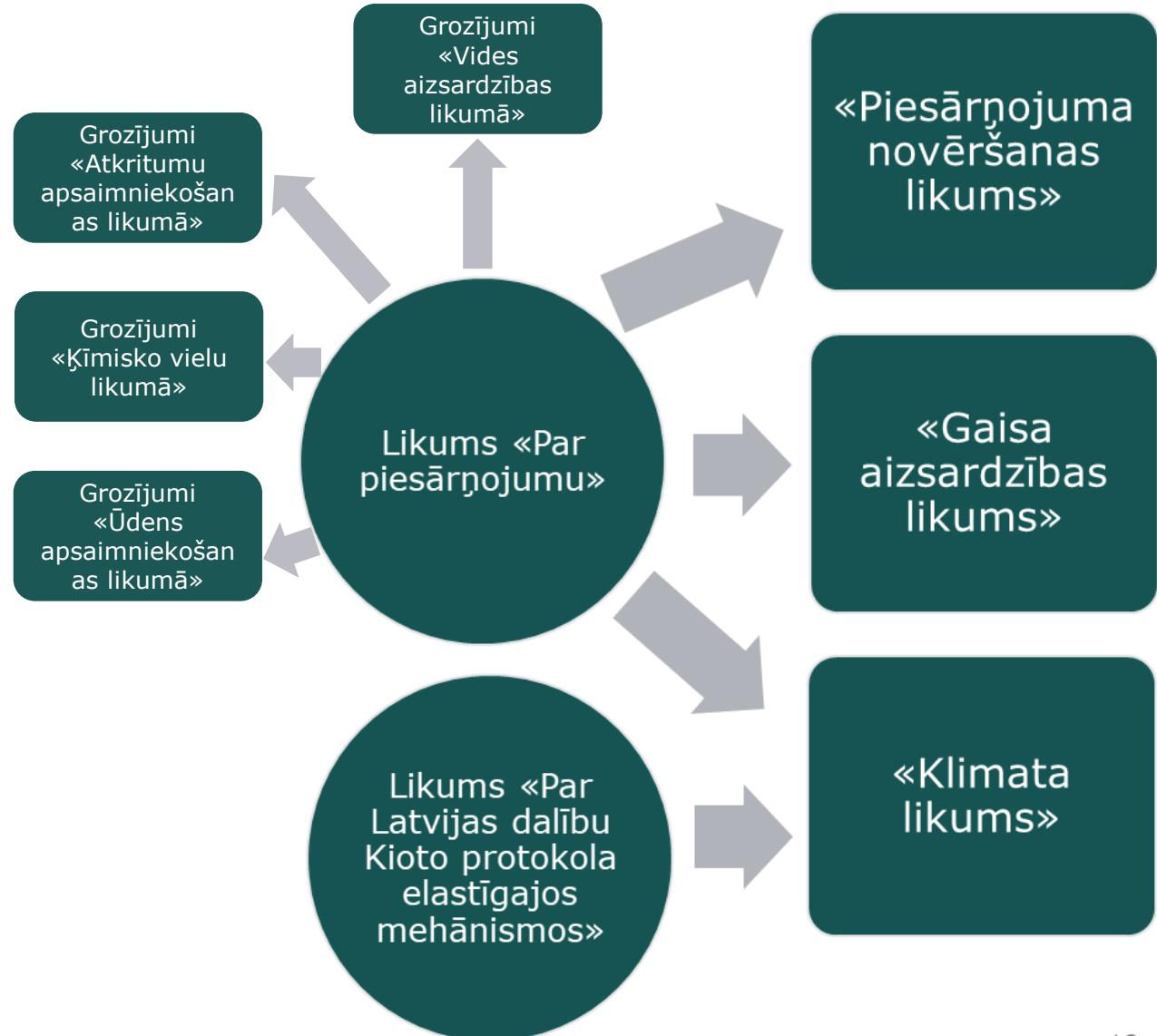
Klimata un enerģētikas
ministrija

Likumprojekts "Klimata likums"

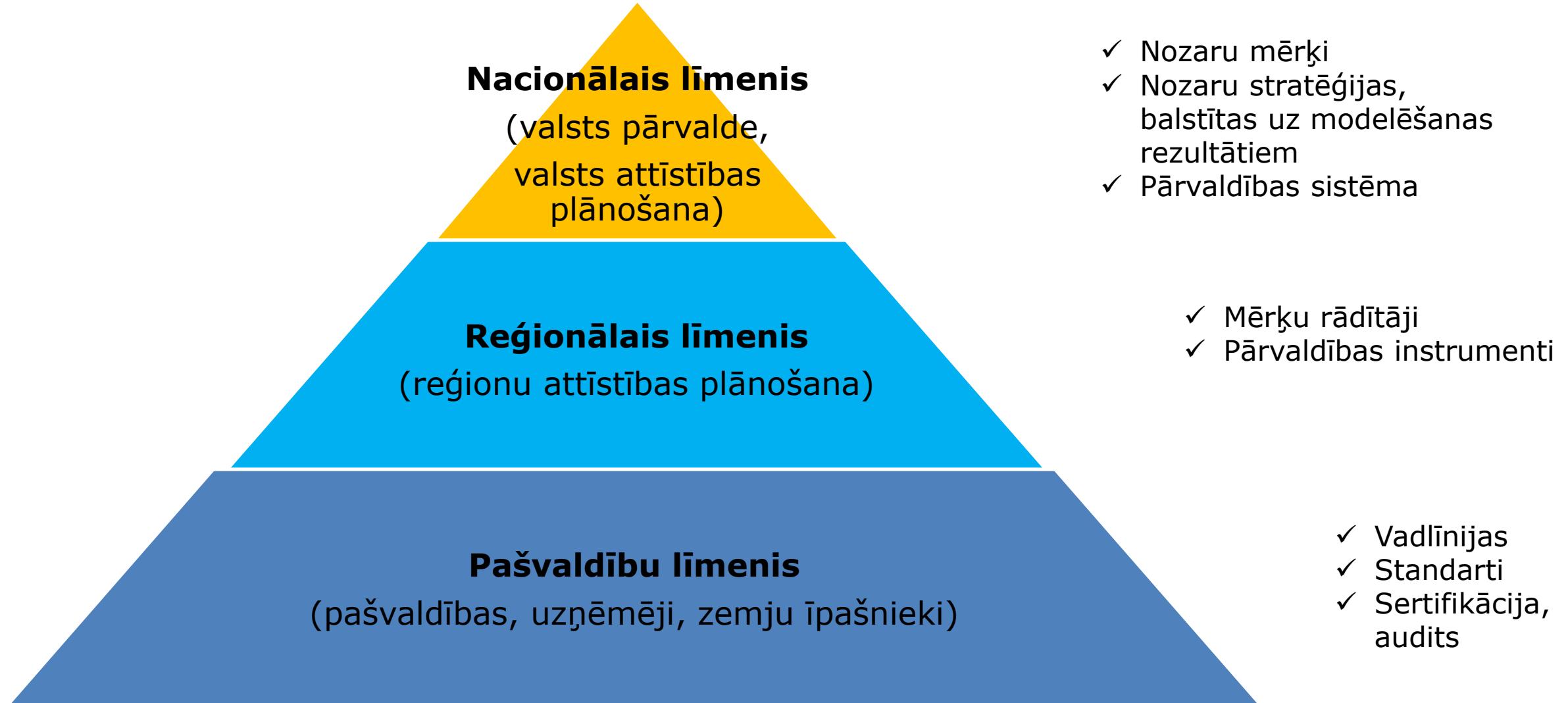
Tas tiek izstrādāts **ar mērķi pilnveidot klimata pārmaiņu politikas jomas juridisko ietvaru**, izveidojot regulējumu, kas ietvertu visus būtiskākos klimata politikas nosacījumus vienuviet:

- tiek apvienotas tiesību normas, kas izriet no likuma «Par piesārņojumu» un likuma «Par Latvijas dalību Kioto protokola elastīgajos mehānismos».
- tiek iekļautas jaunas tiesību normas, virzībā uz klimatneitralitāti un klimatnoturības veicināšanu.

Likumprojektu plānots pieņemt 2023. gada nogalē.

MĒRĶU UN UZDEVUMU KASKADEŠANAS PRINCIPI

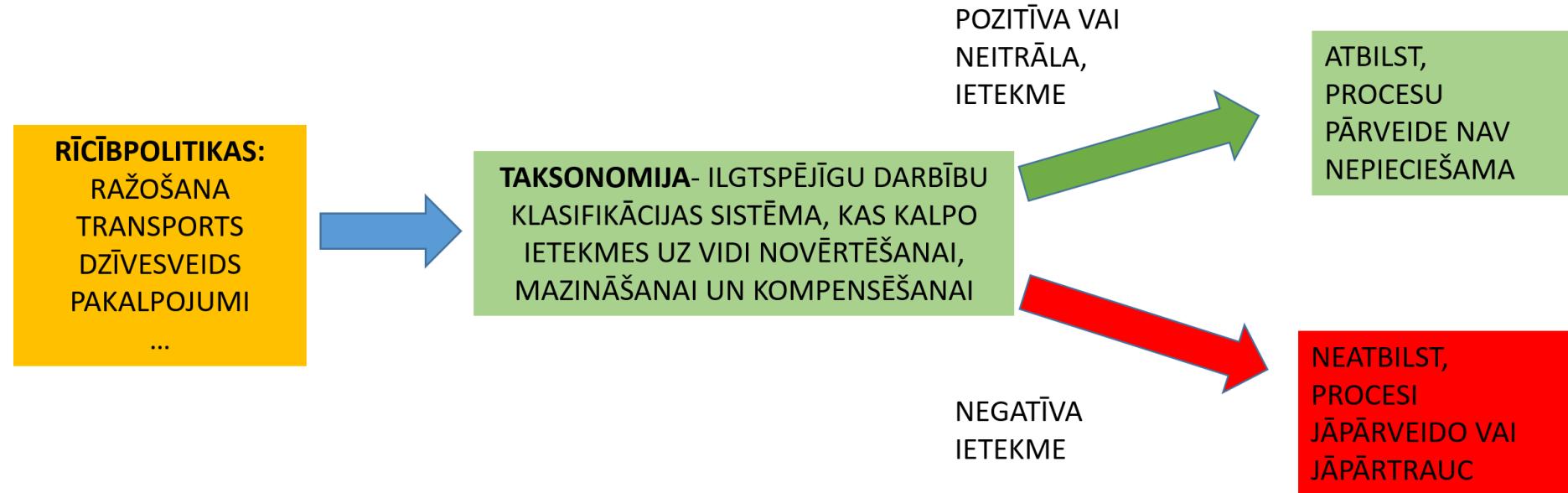

Klimata un enerģētikas ministrija

Pašvaldību loma klimata mērķu sasniegšanā

- «Zaļā budžeta» ietvara ieviešana valsts un pašvaldību budžeta veidošanas un izpildes procesā
- Ilgtspējības kritērijiem atbilstošu projektu īstenošana

EIROPAS ZAĻĀ KURSA PROCESU SHĒMA

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības

ES ETS DIREKTĪVAS REFORMA

2005

Pašreizējais ETS
mērķrādītājs

-43%

2030

Jaunais ETS

mērķrādītājs

-62%

2030

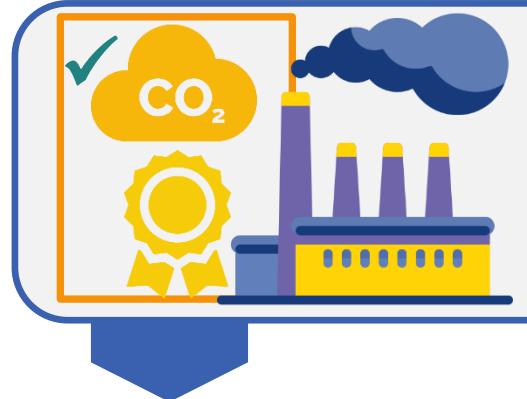
ETS1 UN ETS2

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

ETS1 emisijas kvotu tirdzniecības sistēma

Iekārtu operatori ziņo
(faktiskās) CO₂ emisijas

ETS1 operatori, kuru iekārtā
rada emisijas, iegūst vai
iegādājas emisijas kvotas

Stimuls samazināt CO₂ emisijas

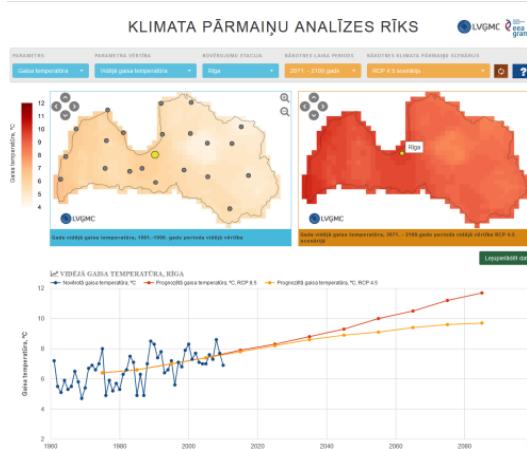
ETS2 operatori pārnes finansiālo
slogu uz patēriņtāju

ETS2 operatori iegādājas
emisijas kvotas

Klimata un enerģētikas
ministrija

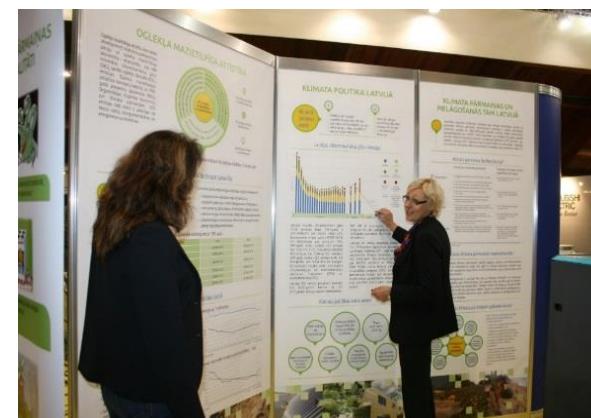
Klimata rīks
www2.meteo.lv/klimatariks/

Investīciju projekti

The screenshot shows the Twitter profile for @klimatam. It features a logo with a stylized tree and the text 'klimatam' and '@klimatam'. Below the bio are statistics: Tweets 267, Following 696, and Followers 195.

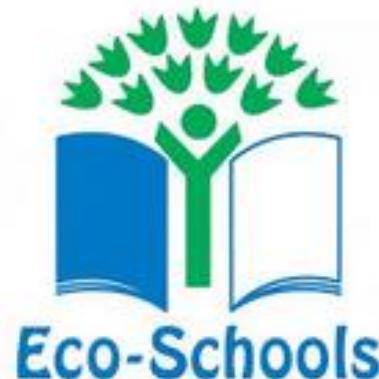
Twitter ("X") knts
@klimatam

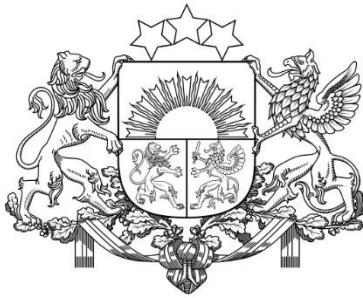
Konferences, semināri

The screenshot shows the homepage of the Climate Main Portal. It features a banner with a forest scene, the portal's logo, and navigation links for 'JAUNUMI', 'MĒRKAUDTORIJAS KLIJĀTA PĀRMĀINĀJUMA BIJU', and 'IESPEJAS KRĀTUVE BUJ'. Below the banner is a section titled 'Šeit top klimata pārmaiņu portāls'.

Klimata portāls
www.klimatam.lv

Sadarbība ar eko-skolām,
NVO un tml.

Klimata un enerģētikas
ministrīja

Paldies par uzmanību!